

OSNOVNA ŠOLA OTLICA

Otlica 48, 5270 Ajdovščina

Tel.: 05 3649 531, e-naslov: o-otlica.ng@quest.arnes.si,

spletna stran: <http://www.os-otlica.si/>

FESTIVAL NAJ BO

34. državni festival
Turizmu pomaga lastna
glava

S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka

Avtorji naloge: učenci 6. a razreda:
*Maksimiljan Bizjak, Sara Čuk, Kris Likar,
Jan Rosa, Klara Velikonja, Rahela Vidmar*

Mentorici: *Helena Kobal, prof.
razrednega pouka in Ines Lemut, univ.
dipl. slovenistka, učiteljica v OPB*

Otlica, januar 2020

Šolsko leto 2019/2020

Podatki o šoli:	<i>OSNOVNA ŠOLA OTLICA</i>
	<i>Otllica 48, 5270 Ajdovščina</i>
	<i>Tel: 05 3649 531</i>
	<i>e-naslov: o-otlica.ng@quest.arnes.si</i>
	<i>spletna stran: http://www.os-otlica.si/</i>
Naslov turistične naloge:	<i>S CAJNCO NA GMAJNCO</i>
Avtorji:	<i>Učenci 6. a razreda: Maksimiljan Bizjak, Sara Čuk, Kris Likar, Jan Rosa, Klara Velikonja, Rahela Vidmar</i>
Mentorici:	<i>Helena Kobal, prof. razrednega pouka Ines Lemut, univ. dipl. slovenistka, učiteljica v OPB</i>
Prevod povzetka:	<i>Danijela Likar, prof. angleškega jezika</i>
Oblikovanje naslovnice:	<i>učenci 6. a razreda</i>

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	4
ABSTRACT	5
1 UVOD	6
2 PA ZAVIHAJMO ROKAVE!	7
2.1 Festival – vemo, kaj je to?	7
2.2 Kaj se poda k besedi »gmajнца«?	8
2.3 Strokovni posvet v Lipici in (bežen) padec motivacije	8
2.4 Kaj so nam razodeli knjižni, spletni in ustni viri	9
2.5 Ko naravoslovni priročnik predrami čustva	14
2.6 »Saj to ime pa spominja prav na naš festival!«	15
3 FESTIVALU NAPROTI	16
3.1 Oktober bo dober!	16
3.2 Dobite nas na gmajnci	17
3.3 Skupaj smo močnejši	18
3.4 Brez občinstva ni festivala	21
3.5 Festival se na ogled postavi	21
3.6 Kako globoko bo treba seči v žep?	23
4 ZVRHANA CAJNCA DOŽIVETIJ	24
4.1 Kaj pa če	27
5 ZAKLJUČEK	28
6 PREDSTAVITEV NA TURISTIČNI TRŽNICI	29
7 VIRI IN LITERATURA	30
PRILOGE	I

POVZETEK

Učenci 6. a razreda Osnovne šole Otlica smo se med jesenskimi sprehodi po okoliških gmajnah domislili, da bi lahko prav te postale naše osrednje festivalsko prizorišče festivala *SCAJNCO NA GMAJNCO*. Gmajne so na Gori izredno slikovite in obiskovalcu ponujajo tisočere prizore. Med številnimi rastlinami, ki so tu našle svoje domovanje, rastejo tudi šipkovi grmi – ti so nas s svojimi žareče rdečimi plodovi tako očarali, da smo soglasno sklenili: tem skromnim, trpežnim in hkrati lepim grmom s koristnimi plodovi hočemo pokloniti naš prvi festival! In smo zavihali rokave ... Najprej smo se potopili v morje besedil – od leposlovja, do strokovnih priročnikov, pa vse do pravilnikov in zakonov. Veliko smo tudi fotografirali, viharili možgane, debatirali ter pisali in pisali ... Spisali smo zanimiv festivalski program, ki bo obiskovalcem – družinam z osnovnošolci – skozi igro, gibanje, iskanje, nabiranje, ugibanje, zabavno učenje ipd. ponudil spoznavanje naravne in kulturne dediščine Gore, pestrosti rastlinskega in živalskega sveta gmajne, pa tudi ljudskih modrosti in znanj. Udeležencem festivala bo pri nas dano izkusiti naravnost, sproščenost, prijaznost, nemnožičnost, izvirnost, pristnost, gostoljubje in še veliko več. Vendar pa je še tako pisan, dopadljiv in kakovosten program festivala lahko obsojen na neuspeh, če zanj ne izve nihče oz. le peščica ljudi. Zato smo skrbno preučili za nas primerne in dosegljive načine promocije ter se kar nekaj časa zaustavili ob celostni grafični podobi festivala. Prav tako nismo zanemarjali proračuna, ki ga imamo na voljo za izvedbo festivala – ta je bolj kot ne skromen, vendar trdno verjamemo, da nam bo s skupnimi močmi – k sodelovanju smo namreč povabili celotno šolo, domača društva, ponudnike gostinskih in nočitvenih storitev na našem območju in tudi nekatere posameznike – uspelo.

Ključne besede: gmajnca, šipek, festival

ABSTRACT

During the autumn walks through the surroundings of our school Otlica Elementary School, the students of the 6th grade thought that our central festival venue could become *CAJNCO NA GMAJNCO* (TO THE MEADOW WITH THE BASKET). The meadows in our area are extremely picturesque and offer the visitor thousands of scenes. Among the many plants that have found their home here are rose bushes – they fascinated us with their bright red fruits, which we decided unanimously: Let us pay homage to these modest, durable and beautiful shrubs with useful fruits for our first feast! So we rolled up our sleeves... First we immersed ourselves in the countless texts – from fiction to professional manuals to rules and laws. We also took a lot of photos, we brainstormed, debated and wrote and wrote and wrote ... We came up with an interesting festival programme that was supposed to help the visitors – families with primary school children – by playing, moving, searching, picking, guessing, fun learning, etc. In this way we offered an insight into the natural and cultural heritage of the Gora area, the diversity of the flora and fauna of the meadows, as well as the folk wisdom and knowledge of the local people. The participants of the festival will have the opportunity to experience naturalness, relaxation, kindness, gentleness, originality, authenticity, hospitality and much more. But even a colourful, attractive and high-quality festival programme can be doomed to failure if nobody knows about it but a handful of people. We have therefore carefully examined the appropriate and accessible ways of advertising as well as the overall graphic image of the festival. We have not neglected the budget available to us for the festival – it is more than modest, but we firmly believe that it will work – we have invited our students, local associations, innkeepers and also some individuals to participate – with success.

Keywords: meadow, rose hip, festival

1 UVOD

Smo šestošolci z Osnovne šole Otlica. Naš razred šteje devet učencev, na tekmovanju *Turizmu pomaga lastna glava* pa nas sodeluje šest. To smo: **Sara, Maksimiljan, Rahela, Klara, Kris in Jan**. Veseli smo bili povabila mentoric k sodelovanju in takoj smo strnili glave ter začeli z delom.

Priznamo, da smo se sprva malce ustrašili letošnje teme *Festival naj bo*, saj se pri nas ne odvija še noben festival. A pojdimo lepo po vrsti ...

Živimo in obiskujemo šolo na planoti Gora.¹ Ta nam je tako draga, da ji rečemo kar **MATI GORA**.

»Naša Gora je kot usoda. Če se na njej rodiš, si obsojen na vračanje. In na brezpogojno ljubezen. In ko gre Gorjan v svet, odnese s sabo svojo Goro, njen krušljivi kamen, skale, skripe in špile; skrle, grublje in škarpe, škole in školče, kamnite griče in orlovce; ... doline in dolince, jame in jačke, grape, kotlje, luknje in badnje, ledenice in brezna, rupe, loze in drage; griže in séče, laze in lazke, korenine, meje in predmeje in mejice; kale, depla, kaliče in škavnice; rovne in ravnice; staniša, zgujne in razgujne, ritkovša in jančarije; ogenjce in ...

... gorske zime in burje in mornike, poledenele gole trše in breste; zástavo nad Kozjimi stenami, Medvedjim Vrhom, Sortežem, Obrekovco in Oblim vrhom; zimske večere, vedance, cuprance, može in žene brez glav; spomine, bele žene in škopnike; spake Kulake, hudiče in hudičke ...« (Černigoj, 2001, str. 10).

... in **gmajne** (*gmajnce*). Pri nas s to besedo označujemo rob gozda med pašnikom in gozdom, nekakšen divji pašnik. V tej »divjini« rastejo številni šipkovi grmi, ki se v poznopomladanskih in poletnih mesecih bohotijo s svojimi čudovitimi cvetovi v najrazličnejših roza odtenkih, jeseni pa so njihove bodičaste veje polne rdečih plodov.

Prav sprehodi po gmajncah, kamor smo se v lepih jesenskih dneh večkrat odpravili, so nam dali navdih. Jasnina neba nam je naklonila preblisk – kaj, če bi naš prvi festival posvetili **gmajni in šipkom** – tem skromnim, trpežnim in hkrati lepim grmom s koristnimi plodovi!

Ob besedi šipek na Gori hitro pomislimo na zimske dni, ko zunaj kadi sneg in dela zamete. Medtem ko zunaj »brije«², je prav prijetno srkati topel šipkov čaj. Tople so tudi mamine besede, ko naliva tisti pravi domači šipkov čaj – ročno nabran v *cajncu* in doma posušen – saj budi njene dragocene spomine iz otroštva:

»Naša stara mama je na štedilniku na drva prav počasi in dolgo kuhala šipkov čaj. Več kot uro ga je kuhala, da so postali plodovi mehki in dali temno rjavo barvo. Domač šipkov čaj je bil gostljat in rahlo kiselkast, zato smo mu dodali žlico medu in ga počasi srebali. Stara mama nas je dobrohotno priganjala k pitju šipkovega čaja, ki da ima toliko vitaminov, da prav gotovo ne

¹ Visoka kraška planota Trnovski gozd se razteza nad Vipavsko dolino med Novo Gorico in Colom. Hribovit gozdnati svet je na jugu omejen s strmim robom nad Vipavsko dolino. Na najbolj ravnem in poseljenem delu planote nad Ajdovščino, imenovanem Gora, ležijo vasi Predmeja, Otlica, Kovk in Gozd. Tu se mešajo vplivi mediteranske in alpske klime. Da bi pridobili življenjski prostor, pašnike in borne njive, so skozi stoletje ljudje na Gori izsekali velike gozdne površine in jih očistili kamenja. Širne senožeti in nekdanji pašniki, prepredeni s kamnitimi zidovi, dajejo danes pokrajini svojevrsten pečat. Površje zaznamujejo kraški pojavi, kot so vrtače, konte, škraplje, jame in brezna (Turk, 2004).

² Pri nas ta izraz uporabljamo, ko zunaj piha mrzel, oster veter s snegom, ki »reže« v lica.

bomo zboleli. Mi pa smo vedeli, da ima veliko vitamina C. In če smo zraven pojedli še kos domačega kruha iz njene krušne peči, namazanega s šipkovo marmelado, je stara mama res imela prav – čez zimo smo bili zdravi kot dren.» (učenci 6. a razreda z mentoricama, osebna komunikacija, november 2019).

Radi prisluhnemo takšnim in podobnim zgodbam. Nič ni lepšega, ko se zberemo ob skupni družinski mizi ali na kavču in si pripovedujemo zgodbe, prepevamo, se igramo, smejimo, ... Včasih nam vse to paše početi pod okriljem varne domače strehe, vse pogosteje (postajamo namreč mladostniki) pa nas kliče tudi zunanji svet. Tega (za sedaj) še vedno najraje obiščemo skupaj s starši. Srečni smo, ko sedemo v avto in nas očka odpelje – v znane, manj znane in neznane kraje, po nova doživetja, izkustva in spomine.

... Zagotovo v vsem tem nismo edini. Prav zato nas je misel popeljala, da naš festival, nadeli smo mu igrivo ime *S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka*, namenimo svojim sovrstnikom in njihovim družinskim članom. Otrokom želimo na festivalu ponuditi doživetja česa novega, odraslim pa vrnitev v okolje, kjer lahko podoživljajo pravljico iz svojega otroštva. Na našem festivalu jim bo dano izkusiti **naravnost, sproščenost, prijaznost, nemnožičnost, izvirnost, pristnost, gostoljubje in še veliko več.**

2 PA ZAVIHAJMO ROKAVE!

Šestošolci smo letos prvič vključeni v državni festival *Turizmu pomaga lastna glava* in bili smo prijetno presenečeni, da se odvija že 34. leto zapovrstjo. Morebiti so na njem sodelovali že naši starši, strici, tete! Nepredstavljivo! ☺

Mentorici sta nam najprej predstavili omenjeno tekmovanje, seznanili sta nas z razpisano temo, nato pa smo si skupaj prebrali še pravilnik tekmovanja in ... zavihali rokave!

2.1 Festival – vemo, kaj je to?

Včasih se nam zdi, da nekaj že prav dobro poznamo, potem pa se izkaže, da v resnici temu ni ravno tako. Nam se je prav to zgodilo pri razumevanju besede *festival*.

Najprej smo se vprašali, kaj razumemo pod besedo *festival*. Uporabili smo nam priljubljeno metodo viharjenja možganov in »naviharili« naslednje razlage te besede:

- »Festival je nekakšno praznovanje, ki ga naredimo ob posebnih trenutkih.«
MAKSIMILJAN BIZJAK
- »Na festivalih se ljudje družijo, zabavajo, pijejo in jedo. Drugo ime za festival je sejem.« SARA ČUK
- »Festival je praznovanje, ki se dogaja na prostem. Predvaja se glasba. Dogaja se ob posebnih trenutkih.« KRIS LIKAR
- »Zabava v gostilni za starejše.« JAN ROSA
- »Festival je zame dogodek, kjer se ljudje veselijo, zabavajo, družijo. Festivali so lahko različnih vrst.« KLARA VELIKONJA
- »Festival si predstavljam kot množico ljudi, ki se zabavajo. Predstavljam si tudi tržnice, polne dobrot in okrasnih izdelkov. Predstavljam si gručo ljudi, ki se med seboj (hrupno) pogovarjajo. Predstavljam si, kako rajajo in se veselijo (ob glasbi).« RAHELA VIDMAR

Nadalje smo se vprašali, če smo že obiskali katerega od festivalov po Sloveniji. Ugotovili smo, da smo bili na že na različnih praznikih: prazniku košnje na Banjšicah, prazniku kostanja v Vitovljah in na Ligu, prazniku češenj v Goriških Brdih, na obujanju pridelave in obdelave lanu na Črnovrškem, prazniku fitalje v Rožni Dolini in marsikje drugje, saj takšne in podobne dogodke z družino radi obiskujemo – tam se namreč za vsakega najde kaj zanimivega.

Ko se je naša možganska nevihta polegla, smo pobrskali še po različni strokovni literaturi in ugotovili, da je bila naša razlaga besede *festival* ... no, ja – ocenite sami! ☺

Priznati pa moramo, da smo bili tudi po prebrani literaturi še vedno malce zmedeni, saj se razlage besede *festival* od avtorja do avtorja razlikujejo. Kljub temu smo izluščili bistvo in ugotovili, da ta izhaja iz latinske besede *festivus*, kar pomeni »vesel, radosten, zabaven, veder, boder, živahen, dobrovoljen«. V slovenskem prostoru se je beseda sprva navezovala le na umetniške kulturne dogodke (predvsem s področja glasbe), počasi pa je beseda dobila pomen še v povezavi s turizmom. (Kozorog, 2014). Danes razumemo festival kot umetnostno, zabavno in kulinarčno prireditev, ki traja en, dva ali več dni, namenjeno kar najširšemu krogu obiskovalcev.

2.2 Kaj se poda k besedi »gmajнца«?

Vsak dogodek, pa naj si bo to festival, koncert ali zgolj vaška veselica, mora imeti ime. Tako smo tudi za naš festival iskali ustrezno poimenovanje. Hoteli smo, da bo ime izvirno, všečno, hkrati pa še zgovorno in zapomnljivo. Idej je bilo kar nekaj, čisto na koncu pa se nam je utrnila, vsaj tako se nam zdi, najboljša – *S CAJNCO NA GMAJNCO*.

Da smo preverili ustreznost imena našega festivala, smo naredili manjšo poizvedbo – naključno izbrane učence naše šole smo prosili, da nam napišejo, kaj pričakujejo od festivala s takšnim imenom.

Dobili smo bolj ali ne zelo podobne odgovore, nekatere navajamo spodaj:

- »To bo nekakšen festival, posvečen naravi.«
- »Festival se bo dogajal na gmajni in bo v povezavi z rastlinami, ki tam rastejo.«
- »Na tem festivalu se bodo obujali stari običaji.«

Ker je bilo nekaj odgovorov, sicer duhovitih, npr. »To bo festival, povezan s čarovnicami«, a precej daleč od našega namena, smo se odločili, da glavnemu imenu dodamo še nekakšno »podime³«, ki bo jasno nakazovalo, kaj bo rdeča nit festivala. Tako se bo celotno ime našega prvega festivala glasilo – *S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka*.

2.3 Strokovni posvet v Lipici in (bežen) padec motivacije

Sara in Klara sta se skupaj z mentoricama udeležili strokovnega posveta v Lipici in nam nato poročali o vseh potrebnih aktivnostih za pripravo in izvedbo festivala. Postalo nas je kar malo strah, da tako velikemu zalogaju ne bomo kos. Mentorici sta nam zato predlagali, naj poiščemo besedila, ki nas bodo v trenutkih »mi tega ne znamo, mi tega ne zmoremo«, motivirala in nas

³ »Podime« festivala *S CAJNCO NA GMAJNCO* se bo vsako festivalsko leto spreminjalo. Več o tem v nadaljevanju.

gnala naprej. Sošolec Jan pa je položaj hitro poenostavil: **»Če smo kos divji gorjanski zimi, bomo pa ja tudi festivalu sredi lepe, sončne jeseni!«**

Ta motivacija nam je bila takoj blizu. Zadrega o tem, ali zmoremo ali ne, v glavnem ni bilo več. Kot se reče – »padli smo noter«. Še naprej smo prebirali različno literaturo, poiskali informacije o festivalih v Sloveniji, zbirali in izbrali ideje za festivalski program, lokacijo prireditve, spominek, fotografirali zanimive lokacije, pisali in oblikovali nalogo, računali, oblikovali promocijski material, premlevali, kako naj opremimo stojnico in se izvirno predstavimo ter seveda – nabirali šipek, kuhali marmelado (in jo nekaj tudi že pojedli ☺). Kar nekaj je bilo teh opravkov. Najslajši pa je bil tisti, povezan z marmelado.

Slika 1: Nabiranje šipka

Slika 2: Kuhanje šipkove marmelade

Slika 3: Marmelada je kuhana!

Vseskozi smo se zavedali, da je za naš mali kraj festival velik organizacijski zalogaj. V našem kraju takega ali podobnega dogodka še ni bilo. Mentorici sta nas usmerili v razmišljanje o bogastvu naše kulturne krajine in o tem, da izkoristimo vse, kar se nam samo po sebi ponuja.

2.4 Kaj so nam razodeli knjižni, spletni in ustni viri

» ... nastajanje novega znanja temelji na obstoječem znanju. Redko katero spoznanje, če sploh, je toliko izvirno, da se ne dotika tistega, kar o obravnavani stvari že vemo. Zato je za ustvarjanje novega znanja potrebno najprej (s)poznati tisto, ki že obstaja.« (Drozg in Hadner, 2015, str. 3)

Za namen našega festivala smo se hoteli kar najbolje opremiti z raznovrstnim znanjem. Tako smo svoje staro védenje o šipku, naši glavni festivalski temi, nadgradili še z novimi spoznanji.

Nismo pa ostali samo pri šipku, kajti naša vedoželjnost nas je nato vodila še do *gmajnce* (kulturna krajina) ter *caynce* (pletarstvo) in še marsikam drugam (npr. do *Zakona o javnih zbiranjih*).

Dogovorili smo se, da se bomo pri brskanju po spletu in branju literature razdelili v tri dvojice. Tako sta Sara in Maksimiljan skušala zvedeti kar največ o šipku, Klara in Kris sta prebirala literaturo o gmajnah in kulturni krajini na Gori, Rahelo in Jana pa je zanimalo, ali so včasih tudi na Gori pletli košare. Mentoricama smo prepustili (suhoparno) zakonodajo.

Ko smo vse načrtovano prebrali, smo svoje ugotovitve predstavili na enem izmed številnih skupnih srečanj.

ŠIPEK

Šipek (njegovo latinsko ime je *Rosa canina*) je do tri metre visok trnast grm, ki raste na toplejših južnih pobočjih. Cveti od maja do junija, dozori pa v septembru ali oktobru. Botaniki so ugotovili, da je rod šipkov star najmanj 25 milijonov let. Od tedaj so se razvili v vsaj 200 poznanih vrst, ki so razširjene predvsem na severni zemeljski polobli. V tropski Afriki so namreč doslej odkrili le eno vrsto.

V Sloveniji je v naravi moč najti vsaj 26 vrst šipkov, v zadnjih letih pa botaniki pridno odkrivajo tudi nove vrste. Tako je avtorje raziskave in knjige *Raznolikost šipkov v Sloveniji* dohitelo odkritje sedemindvajsete vrste, ki raste prav na pobočju našega Čavna.⁴ (Bavcon, Ravnjak in Vreš, 2018)

Učiteljica Elvica, strastna botaničarka, nam je povedala, da je na Gori sicer najbolj razširjen sinjezeleni šipek in nas tudi poučila, da s šipkovega grma nikoli ne pobereмо vsega – zreli šipek, ki vsebuje veliko sladkorja, je pozimi marsikdaj hrana za ptičke.

Zaradi različnih rastišč po Sloveniji je velika že pestrost predstavnikov posamezne vrste, nešteto pa je tudi križancev, ki lahko nastanejo, ko rastejo različne vrste dovolj blizu skupaj. Šipki so pri opráševanju zelo vsestranski: vabljivi so za čebele, čmrle in druge opráševalce, cvetni prah prenašata veter in voda, lahko pa se cvet opráši tudi sam.

»Ko se šipkovi cvetni popki začnejo večati in se v njih že kaže nekaj rožnate barve, vidimo, da se poletje počasi vendarle prebuja. Čeprav imajo šipki raje sonce, so nerazcvetení cvetni popki najlepši tedaj, ko jih obdajajo kapljice dežja. Tedaj v soncu, ki se znova prebija med oblaki, še posebej zablestijo. Na popkih se namreč deževne kapljice prav lepo zadržijo kar nekaj časa. Počasi se iz popkov začnejo razpirati cvetovi, ki vse bolj prekrivajo sinje zeleno modrino, dokler ne nastane en sam velik rožni grm. Ko se nekaj takih grmov združi in zacveti, nastane najlepši naravni rozarij ali neprehodna cvetoča živa meja.

Poleti in pozno jeseni so šipki prav tako zanimivi, čeprav večinoma že izgubijo listje in se na njih bohóti le množica plodov. Plodovi, ki so najprej zelenkasti in potem rahlo rdeče obarvani, z vsakim dnem dobivajo več rdečine, dokler popolnoma ne pordečijo ali celo ne potemnijo. Ko porumeni še listje in se počasi osuje, ostane samo rdečina plodov, ki v poznojesenskem soncu še posebej žari.» (Bavcon idr., 2018, str. 25)

⁴ Čaven je greben nad Vipavsko dolino. Tvori južno mejo Trnovskega gozda, planote v severnem delu Dinarskega gorovja. Njegov najvišji vrh je Veliki Modrasovec (1535 m).

Sliki 4, 5: Rdečina šipkovih plodov žari v poznojesenskem soncu ...

Šipek je znan predvsem po visoki vsebnosti vitamina C. Poleg tega vsebuje še sladkor, pa tudi kalcij, kremenčevo kislino, jabolčno, citronsko in jantarno kislino, magnezij in fosfor.

Po ljudskem izročilu, ki je za šipek našlo številna imena⁵ – divja roža, galtroža, babji zob, volčji zob, zobatka, bavec, vodenik, šipečje, pa tudi srboritka (kot je napisal Fran Erjavec v knjigi *Popotna torba*) – se šipek uporablja za zvečanje odpornosti, preprečevanje in zdravljenje prehlada, gripe in drugih bolezni z vročino, pomaga pri krvavečih dlesnih, koristi slabokrvnim nosečnicam in doječim materam ter odpravlja utrujenost in splošno oslabeledost. (Smerdu, 1974)

Poleg uporabe v zdravilne (medicinske) namene so šipke uporabljali tudi v kozmetiki – zaradi njihovih prijetnih vonjav, za pridobivanje olj in rožne vode. Rožno olje uporabljajo največ za izdelavo parfumov. S čudovitimi belo rožnatimi cvetovi lahko odišavimo prostor ali si pripravimo kopel za sprostitvev. (Geister, 1999)

Šipke in vrtnice pa so že od nekdaj uporabljali tudi v kuhinjski. Tu se uporabljajo predvsem cvetovi, namočeni v kristalni sladkor – kot dekoracija, ki jo lahko pojemo. Cvetovi so odlični dodatek k sladkarijam, sladoledu, pijačam, želeju.

Šipek je ena najstarejših okrasnih rastlin, saj jo omenjajo že sumerski viri 2700 let pr.n.št.; francoski šipek (*Rosa gallica*) je bil izhodišče za mnoge sorte vrtnic in tako kot te zaradi svoje lepote in vonjav zelo priljubljen že v stari Grčiji in starem Rimu, ker je »vrtnica predstavljala simbol poguma, zmagovalstva in slave. Pogumni vojskovodje so bili počaščeni z vencem vrtnic« (Germ, 2002).

S prihodom krščanstva so cvetlice z bodicami (npr. vrtnice) postale simbol Device Marije. Njihova krščanska simbolika je povezana tudi s trnovo krono križanega Jezusa. Tudi v islamu srečamo te priljubljene cvetice, in sicer kot simbol ljubezni. (Macoboy, 1993) To, da šipek privablja ljubezen, vemo tudi mi – zato so si dekleta včasih naredila ogrlico iz šipkovih plodov, da bi privabile prave fante. Obratno pa, pravijo, ne deluje. Če posušen plod nosimo okrog vratu, bo poudaril tudi našo lepoto. ☺ Skratka – šipki in vrtnice so od nekdaj burili človeško domišljijo, ki je okoli teh čudovitih rastlin napletla različne zgodbe.

Šipek je tudi poznana hortikultura rastlina. Znana je navada sajenja vrste vrtnic, ki so občutljive na šipkovo pepelovko, na začetku vsake vrste v vinogradu. Gre za praktičen vidik, saj vinogradnika opozorijo na začetek pojava oidija vinske trte.

⁵ Šipku pravijo tudi pasja roža, saj so ga že v starem Rimu uporabljali pri zdravljenju pasje stekline.

Šipki so zelo hvaležen element tudi v umetnosti. Upodobljeni so na slikah, pohištvu, freskah, rezbarijah. Tudi danes so pogost motiv za krašenje vsakodnevnih gospodinskih pripomočkov kot so pladnji, porcelan, namizni prt, pisarniški material. (Germ, 2002)

Slika 6: Risba Emanuela Vidmarja iz 9. razreda

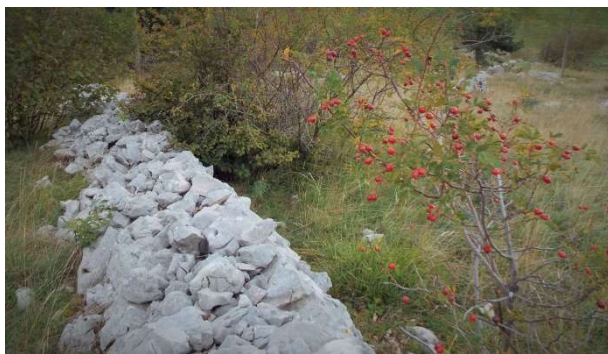

GMAJNCA

Gmajna (*gmajнца*) je neobdelan, na redko poraščen svet, na Gori pretežno s črnim borom, jesenom, brinom in šipkovimi grmi. Na gmajno so vodili pastirji živino in drobnico na pašo. Na naši Gori gmajna zavzema pretežno skalnato področje ob robu planote nad Vipavsko dolino in predstavlja življenjski prostor zanimivim rastlinskim (in tudi živalskim) vrstam. V današnjem času je gmajna na Gori skoraj v celoti popasena in tako tu nastajajo res enkratni naravni rozariji, ki jim je človeška roka težko kos. Živina namreč popase druge drevesne vrste, drobnica obje spodnji del šipkovega grma, preostali del pa zaradi bodic več ali manj pusti. Le tu in tam koze odžirajo mlade poganjke, kar pa tem trdoživim rastlinam ne škodi. Tam se potem razvijejo veliki grmi šipkov, ki so od konca maja do konca junija v polnem cvetju. Jeseni postanejo plodovi šipka tudi odlična hrana za ptice; s tem, ko se z njimi hranijo ptiči, je poskrbljeno, da se njihovo območje razširja in se posledično povečuje tudi njihova raznolikost. (Bavcon idr., 2018)

Na gmajnah se pojavljajo tudi »kamniti travniki«. Tu, na apnenčastih tleh, na odprtih in vetrovnih krajih, namreč rastejo rastline, kakršne poznamo z vršnih planjav primorskih gora. Travna ruša tu ni sklenjena. Kamniti travniki se zaradi plitvih tal in vetrovnih razmer skorajda ne zaraščajo, pač pa se živahno zaraščajo vrtače, saj so tu tla neprimerno globlja in mikroklima ugodnejša. Zaradi množice apnenčastih korozijskih skal košnja ni mogoča.

Za gmajne na Gori so značilne groblje in suhi zidovi, ki so nastali s pobiranjem kamenja z obdelovalnih, košnih in pašnih površin. Tako kot groblje je tudi večina suhih zidov poraščena z grmovjem, predvsem šipkom, lesko in brinom. Suhi zidovi so sestavljeni iz krajevno običajnega kamenja, na Gori izključno iz apnenca. Suhi zidovi in groblje stoletja ostajajo skoraj nespremenjeni in kot taki predstavljajo pomembno materialno kulturo in naravno dediščino Gore. (Vidic, 2001)

Sliki 7, 8: Suhozidci so značilni spremljevalci gmajin na Gori ...

CAJNCA

Cajнца v našem narečju pomeni pletena košarica, ki so jih včasih pletli domačini. Takole pravi Frančišek Lampe v svojem spisu *Izprehod na Notranjsko* (1895): »*Odkar so po obvezni postavi ljudem jako skopo oddelili servitutne pravice⁶, gre jim slabo. Ako bi ne bili strpni in delavni, ne bi mogli živeti na Gori. Sedaj za silo životarijo. Ta dela žlice, oni kuhavnice, tretji valjerje in žličnike, drugi oselnike, jarme, kolesa, košarice, senene vile in grablje*« (str. 576).

Pletarstvo je bilo razvito povsod po Sloveniji. Pletar uporablja pri pletenju košar in drugih podobnih izdelkov različne vrste pletiva. Koše, košare in košarice za prenašanje poljskih pridelkov in sadja okrog doma in na njivo pletejo kar iz surovega vrbovega protja ter šibja grmov in dreves. Vrbove šibe lahko tudi obelijo (ogulijo). Pletarji uporabljajo za pletenje tudi slamo, ličje, lesko in srobot. Prav iz leskovih palic so največ pletli na Gori, saj je na gmajnah veliko leskovih grmov. »*Naš sosed – stric Nace Osredkarski – je pletel cajnce, koške za na rame in take bolj majhne reči. Iz leske največ. Po veje gabra za ročaje se je odpravil pod Rob – na pobočje naše planote. Tam ga je polno. Gaber ima rad toploto. Po »ta prave« vrbove veje, take dolge kot štrana, pa je hodil že dol »Podguro« k studentem. Vrba dobro raste, če so bolj volhka tla,*« nam je povedal Bogdan Velikonja s Predmeje. (učenci 6. a razreda z mentoricama, osebna komunikacija, november 2019)

Pri nas je bila leska tako glavno pletivo. Palice so klali na številne dolge trakove – vitre. Za izdelavo finih košar so lesko prej ogulili in močili, da je bilo pletivo bolj prožno. Vezni elementi in ročaji so bili narejeni iz trše vrste lesa oziroma šibja (gaber, dren). Močnejše vitre so bile primerno pletivo za povsod zelo uporabne naramne koše, iz debelejših leskovih in gabrovih viter pa so, redkeje sicer, tudi na Gori pletli gnojne koše. V spominih starejših Gorjanov »*je bila najbolj dobrodošla tista cajna, s katero so ženske v senožet prinašale koscem južino.*«⁷ (učenci 6. a razreda z mentoricama, osebna komunikacija, november 2019)

⁶ servitutna pravica = služnostna pravica. V Trnovskem gozdu so si prebivalci bližnjih vasi od nekdanj lastilci pravico po lesu in paši. Edino, kar je bilo strogo rezervirano samo za gosposko, je bil lov. Skozi čas se je obseg služnosti precej spreminjal, navadno se je krčil. Potrebe številčno močnih družin na Gori za preživetje pa so se večale, zato sta se začeli tudi na Gori bolj razvijati obrt in rokodelstvo.

⁷ južina = narečna beseda za kosilo

Slika 9: Šipek »pada« v cajnco

Slika 10: Polna cajnca šipka

2.5 Ko naravoslovni priročnik predrami čustva ...

Med prebiranjem literature o šipku sta Sara in Maksimiljan kot prvo v roke vzela knjigo naše učiteljice matematike in fizike ter ljubiteljske botaničarke, ge. Elvice Velikonja, ki nosi naslov *Rastejo pri nas*. V knjigi sicer opisa našega festivalskega grma nista zasledila, sta pa že v predgovoru h knjigi – napisal ga je Franc Černigoj – naletela na zanimivo zgodbo. Sara nam je odlomek prebrala. Takole gre:

»Bil sem otrok, štiri ali pet let mi je bilo. Za Gidlevo hišo na Predmeji, gor proti Špilam, je v bregu sedela sestra Elvica. Žalost je čemela zraven nje. Tako je čutila moja otroška duša. Pestovala je belo povito bolno nogo in svojo bol. Sedel sem ob njej in tudi mene je bolelo srce. Na zidu med vojsko požgane hiše so iz preperle malte v šopu rasle rumene rože. Čutil sem: sestra ne bo več žalostna, če ji prinesem tiste rože. A nisem mogel do njih ... Nabiral in nosil sem ji drugo cvetje, iz Globoke jame, z Vrh runice, z Bratinovega griča. Pozimi sem posušene cvetove iskal zanjo v senu in v otavi na podu ...« (Velikonja, 2012, str. 8)

Zgodba nam je bila zelo všeč in ob poslušanju smo se prav naježili – dejanje petletnega dečka Franca, ki je svoji sestrici prinašal rože, ker si jih sama zaradi zlomljene noge ni mogla nabrati, je v nas vzbudilo občudovanje in tudi sami smo v trenutku začutili željo »postati Franc«. Tako smo se odločili, da tudi mi našo divjo vrtnico – šipek – »prinesemo« do tistih, ki je sami zaradi takšnih in drugačnih razlogov (npr. invalidnosti) ne morejo pobliže spoznati. Porodila se nam je ideja o rozariju, vrtu divjih vrtnic. Pred našo šolo namreč že stoji skalnjak, zasajen z rožami, ki so značilne za našo Goro, za namen festivala pa ga bomo obogatili še z manjšim nasadom šipkov. Ker je skalnjak postavljen na dostopnem kraju, si ga bodo lahko ogledali tudi tisti, ki jim hoja »po terenu« predstavlja veliko oviro.

Slika 11: Šolski skalnjak s cvetočimi šipkovimi grmi, narisala Rahela Vidmar, 6. a razred

Mentorici sta našo idejo navdušeno sprejeli in takoj dejali: »Aha, torej se bomo šli *odgovorni turizem!*« Postrigli smo z ušesi, kajti za ta pojem doslej še nikoli nismo slišali. Prav zato smo se znova z vnemo podali na lov za informacijami o tovrstnem turizmu. Prav kmalu smo ugotovili, da odgovorni turizem res zagovarja načelo dostopnosti, torej, da je turistična ponudba dostopna čisto vsem – otrokom, starostnikom, osebam s posebnimi potrebami. Ugotovili smo tudi, da odgovorni turizem spodbuja razvoj lokalne skupnosti. Njegov moto je: »*Jej lokalno, spi lokalno, kupuj lokalno in uporablaj lokalni prevoz.*« Tudi naš festival bo zagovarjal to idejo – udeleženci bodo lahko prespali pri domačih ponudnikih nočitev, jedli bodo doma pripravljeno hrano, kupili bodo lahko izdelke domačih ponudnikov ipd. Odgovornemu turizmu je mar tudi za okolje, zato skrbi, da so prevozi, prenočišča, prehrana, storitve in vse, kar sodi zraven, okolju čim bolj prijazni. Tako bo tudi v našem primeru – na festivalu se bomo do gmajne vedli kar se da spoštljivo in jo ob koncu pustili v stanju, kakršna je bila pred našim prihodom. To pomeni, da ne bomo podirali suhih zidov, grobelj, brezglavo nabirali šipka, trgali rož ipd. Poskušali bomo pridelati tudi čim manj odpadkov, uporabljali bomo naravi prijazne materiale. Pozabili pa ne bomo niti na varnost in ustrezne pogoje za izvedbo dogodka.

2.6 »Saj to ime pa spominja prav na naš festival!«

Naj na tem mestu povemo še, da smo med brskanjem po spletu naleteli tudi na festival *Kraška gmajna*. »Saj to ime pa spominja prav na naš festival!« smo vzkliknili v en glas. In izkazalo se je, da imata festivala poleg podobnega imena res še nekatere druge podobnosti.

Prav zato smo nekatera dogajanja, ki smo jih predvideli na začetku, opustili in si rekli, da bomo našim obiskovalcem približali gmajno (*gmajncō*) in življenje na njej, na način, ki je nam blizu – z igro, zabavnim učenjem, gibanjem, iskanjem, nabiranjem, ugibanjem, ...

Tako se nam je nekako zdelo, da bi to utegnili zanimati tudi naše vrstnike iz urbanih okolij, kjer zelena narava ni ravno pred hišnim pragom, igramo pa se vsi radi. Veseli pa bi najbrž bili tudi njihovi starši, saj so morda v otroštvu še tekali po gmajni in stikali za drobnimi zanimivostmi, ki jih v naravi ne manjka.

3 FESTIVALU NAPROTI

Festival *S CAJNCO NA GMAJNCO* se bo odvijal vsako drugo leto in vsakič obravnaval drugačno tematiko. Prva festivalska tema bo tako **šipek**. Za vnaprej pa bomo razmišljali o temah, kot so npr.: maline, pastirji, gobe, zvezde, ... skratka o vsem, kar je tako ali drugače povezano z *gmajncō*-in s *cajncō*. A o tem kdaj drugič. ☺

Naš festival bo nekakšen **bienale**. V prvem letu festivala bomo namreč razpisali literarne/fotografske/likovne natečaje za naslednje festivalske teme in potem prispele prispevke predstavili javnosti na razstavah, kulturnih večerih ipd.

Festival bo trajal dva dni. Udeleženci bodo lahko obiskali le enega od festivalskih dni ali pa kar oba – kot bodo želeli. Na festival se bodo udeleženci prijaviili s prijavnico (glej *Prilogo 3*). Na ta način bomo izvedeli, kako številčna bo udeležba, posledično bomo tudi lažje načrtovali delavnice, obroke, prevoze itd.

3.1 Oktober bo dober!

Prvi festival *S CAJNCO NA GMAJNCO*, *festival šipka* se bo odvijal **v začetku meseca oktobra**⁸. Tega meseca nismo izbrali naključno, temveč je temu botrovalo več razlogov – v oktobru šipek dokončno dozori, pa tudi vreme je takrat še dokaj stanovitno. Razlog je tudi ta, da na koledarju družabnih dogodkov Gore v mesecu vinotoku (na Gori pač ne uspeva vinska trta!) ni zabeležene nobene prireditve ali česa podobnega. In še: v začetku oktobra je tudi teden otroka in glede na to, da bodo naše glavno občinstvo prav otroci s svojimi starši oziroma starimi starši, je oktober nedvomno prava izbira.

Festival se bo odvijal med vikendom – od sobote do nedelje, ko so starši večinoma službe prosti in čas preživljajo s svojim podmladkom.

⁸Festival *S CAJNCO NA GMAJNCO* bo vsakič zasledoval drugačno tematiko, zato bo temu prilagojen tudi mesec izvedbe festivala – npr. 2. festival, katerega rdeča nit bodo maline, se bo odvijal v mesecu avgustu, ko na gmajni dozori maline. 3. festival, kjer nas bodo zanimali pastirji, bo meseca julija, saj je takrat na paši najbolj živahno; zvezdam (4. festival) bomo svojo pozornost namenili ob poletnem solsticiju, gobam (5. festival) pa predvidoma v mesecu septembru.

3.2 Dobite nas na gmajnci ...

Prvi festival *S CAJNCO NA GMAJNCO*, *festival šipka* se bo odvijal **na dveh lokacijah**:

- na gmajni (na Otlici)
- na dvorišču pred OŠ Otlica in v njej (šolska avla, učilnici gospodinjstva in likovne umetnosti)

Gmajne (*gmajnce*) na Gori so vsaka po svoje posebne in lepe.⁹ Prav zato je bila odločitev, katero izmed njih izbrati za osrednje prizorišče prvega festivala, zelo težka. Nazadnje smo to **čast poklonili gmajni pod Otlškim Majem**.¹⁰ Ta lokacija je od naše šole oddaljena približno 15 minut hoda; do nje sicer vodi tudi kolovoz, po katerem pa se bo za namen festivala vozil samo naš šolski kombi – za dostavo vseh potrebnih rekvizitov oz. za prevoz tistih, ki težje hodijo oz. ne morejo hoditi.

Gmajna pod Otlškim Majem je zares slikovita, saj obiskovalcu ponuja tisoč in eno prizor – tu tečejo sivozeleni suhozidci, ki so jih zlagale delovne roke naših pradedov; med travinjem, posutim z večjim in manjšim kamenjem, se od pozne pomladi pa do zgodnje jeseni bohotijo raznovrstne rože in grmi – šipkovi so še prav posebno lepi in dišijo jemajoči! Tu je ob vsakem letnem času slišati svojevrsten zvok narave – pozimi divje tuljenje vetra, pomladi žvrgolenje ptic, poleti pesem čričkov in kravjih zvoncev; jeseni pa je tu moč prisluhniti šelestenju listja in celo – nemi tišini. Tu se odpirajo pogledi na vse strani – na prostranstva bukovih gozdov, na visoki Nanos in Čaven, na Vipavsko dolino, Kras, celo bele jadrnice v Piranskem in Tržaškem zalivu lahko od tu zapazi bistro oko.

S pomočjo *Atlasa okolja* in *javno dostopne zemljiške knjige* smo izvedeli, komu pripada lastništvo izbrane gmajne in nato pri lastniku pridobili dovoljenje za uporabo.

V našo festivalsko gmajno bomo poskušali čim manj posegati. S tem bomo že na začetku seznanili tudi udeležence festivala. Za namen festivala bomo tam postavili le lesene klopi – iz desk, položenih na kamenje ali drevesne šture in pa odprto kamnito ognjišče, nad katerim bodo ves čas budno pazili člani PGD Col. S sabo bomo pripeljali še lesene mizice in nekaj drobnarij – odejice, košarice (*cajnce*), liste, pisala, rokavice, malico, pijačo v termo steklenicah in navadnih steklenicah, bambusov jedilni pribor, papirnate kozarčke, pečeno uro in razne druge malenkosti.

Druga lokacija festivala bo **naša šola**. Začetek in zaključek festivala bo potekal pred samo šolo – tam imamo dovolj veliko in urejeno dvorišče, v neposredni bližini pa še asfaltirano športno igrišče. Festivalske delavnice pa bodo potekale v notranjosti šole – v šolski avli, učilnici gospodinjstva, kjer se nahaja tudi sodobno opremljena kuhinja, in v učilnici likovnega pouka. Za namen delavnic bomo v učilnicah spremenili postavitve miz in klopi – da bo delo čim bolj udobno in prijetno. Poskrbeli bomo tudi za vso potrebno varnost in prezračevanje prostorov.

Korak stran od šole sta tudi dve srednje veliki parkirišči, kamor bodo udeleženci lahko parkirali svoje avtomobile.

⁹ Naše naslednje festivale *S CAJNCO NA GMAJNCO* bomo »postavili« še na druge gmajne na Gori – festival malin se bo tako predvidoma dogajal na gmajni na Predmeji, festival pastircev na gmajni na Kovku oziroma na Sinjem vrhu, festival zvezdogledov na Otlici, na gmajni ob Observatoriju, ki je vključen v državno mrežo ekoloških postaj, festival gob bo zopet na predmejskih gmajnah itn. Z različnimi lokacijami festivalov želimo doseči čim večjo vključenost turistične in lokalne ponudbe na naši Gori.

¹⁰ Čez to gmajno vodi dobro uhojena Slovenska planinska pot, poznana pod imenom *Pot po robu*.

Slika 12: Festivalsko prizorišče – gmajнца

Slika 13: Festivalsko prizorišče – naša šola

3.3 Skupaj smo močnejši

»Več glav, več ve«, pravijo. Vsak od nas ima namreč neke svoje izkušnje, vsak gleda iz nekega drugega zornega kota in tako lahko pridemo do najširšega nabora idej in možnih rešitev. Prav ta misel in pa ena od usmeritev letošnjega 34. državnega festivala *Turizmu pomaga lastna glava* – »k sodelovanju povabite tudi člane turističnih zvez in društev ter druge turistične delavce v kraju« – sta prispevali k naši odločitvi, da svojo ekipo za izvedbo festivala še okrepimo ter vanjo povabimo celotno šolo, domača društva, ponudnike gostinskih in nočitvenih storitev na našem območju in tudi nekatere posameznike¹¹. Kdo vse bo sodeloval in kakšna bo njegova zadolžitev pri tem, navajamo v spodnji tabeli.

Kdo?	Kaj? (zadolžitev)	Kdaj? (leto 2020)
Maksimiljan Bizjak	animator na gmajnci in pri likovni delavnici	1 in 2. dan festivala
	ureditev FB strani festivala	september
Sara Čuk	animatorka na gmajnci in pri kulinarčno-kozmetični delavnici	1 in 2. dan festivala
	pisanje prispevkov za časopise (najava festivala, reportaža po izvedenem festivalu)	september, oktober (po koncu festivala)
Kris Likar	priprava scenarija kulturnega programa	junij, september
	tiskanje vabil, plakatov	september
Jan Rosa	animator na gmajnci	1. dan festivala
	tiskanje vabil, plakatov	september
	razpošiljanje vabil, plakatov	september, oktober
Klara Velikonja	priprava scenarija kulturnega programa	junij, september
	povezovanje kulturnega programa	1 in 2. dan festivala
Rahela Vidmar	oblikovanje vabil, plakatov	junij, september
	fotografiranje	1 in 2. dan festivala
	razpošiljanje vabil, plakatov	september, oktober
ravnatelj OŠ Otlica	prijava festivala ustreznemu organu	september
	sodelovanje z Občino Ajdovščina	junij–oktober
mentorica Helena Kobal	pridobivanje ustreznih soglasij	avgust–september
	iskanje sponzorjev/donatorjev/sredstev	junij–september

¹¹ Pridobili smo tudi njihova soglasja o sodelovanju. Glej *Prilogo 4*.

mentorica Ines Lemut	komuniciranje z zunanjimi sodelavci	avgust–oktober
	pomoč učencem pri pripravi kulturnega programa	junij, september
	pridobivanje ustreznih soglasij	avgust–september
	iskanje sponzorjev/donatorjev/sredstev	junij–september
	pomoč učencem pri pripravi animacijskega programa	junij, september
	komuniciranje z zunanjimi sodelavci	avgust–oktober
učiteljica likovne vzgoje	priprava seznama materiala in pripomočkov, potrebnih za izpeljavo likovne delavnice	september
	vodenje likovne delavnice	2. dan festivala
	pomoč pri oblikovanju družabne igre <i>S cajnc</i> na <i>gmajnc</i>	februar–junij
učiteljica naravoslovja in gospodinjstva	priprava seznama materiala in pripomočkov, potrebnih za izpeljavo kulinarično-kozmetične delavnice	september
	vodenje kulinarično-kozmetične delavnice	2. dan festivala
učiteljica in botaničarka Elvica Velikonja		
	pomoč animatorjem na gmajnci	1. dan festivala
šolski hišnik	nabava vsega potrebnega materiala za izpeljavo delavnic, sestavin za pripravo malice/kosila idr.	september
	prevoz/odvoz na gmajnc – vsega, kar bomo potrebovali za izpeljavo festivala	dan pred festivalom, 1. dan festivala
	prevoz/odvoz udeležencev	1. dan festivala
ŠKTD Sinji vrh	pomoč pri pripravi malice za udeležence	1. dan festivala
	turistično vodenje po Otlici (izbirna dejavnost po koncu uradnega dela festivala)	2. dan festivala
	pomoč pri pripravi malice za udeležence	1. dan festivala
Društvo GORA	izposoja miz, stojnic	1. in 2. dan festivala
	pomoč pri izkopu jamic za posaditev divjih vrtnic ob šolskem skalnjaku	2. dan festivala
SK POK	točenje Skukove vode	dan pred festivalom
	peka domačih sladkih dobrot in kruha	dan pred festivalom
DPŽ Predmeja	stojnica s čipkami	1. in 2. dan festivala
	pripovedovanje ljudskih zgodb	1. dan festivala
	stojnica z izdelki iz gline	1. in 2. dan festivala
Miran Krapež		
	stojnica s fotografijami	1. in 2. dan festivala
Tončka Čibej	pomoč pri izpeljavi kulinarično-kozmetične delavnice	2. dan festivala
	stojnica z domačimi izdelki – čaji, sirupi ipd.	1. in 2. dan festivala
Valentina Velikonja	stojnica z izdelki iz lesa	1. in 2. dan festivala
	varovanje odprtega ognja	1. dan festivala
Člani PGD Col	redarstvo na parkirišču	1. in 2. dan festivala

Učenec 1	Spaka Kulaka	1. dan festivala
Učenec 2	Pastirček	1. dan festivala
MPZ in OPZ OŠ Otlica	nastop v kulturnem delu festivala	1. dan festivala
šolski kuhar	kuhanje kosila za udeležence festivala	2. dan festivala
pomočnica kuharja	pomoč pri razdeljevanju porcij kosila	2. dan festivala
šolske čistilke	čiščenje šolskih prostorov po koncu festivala	po koncu festivala
ponudniki nočitev (in večerij)	nudenje prenočitvenih kapacitet in večerij	1. dan festivala
KS Otlica – Kovk	nudenje brezplačnega parkirišča za udeležence festivala	1. in 2. dan festivala
Folklorna skupina <i>Gorjančki</i> , pod vodstvom mentoric Tanje Krapež in Ivice Vidmar	nastop v kulturnem delu festivala	1. dan festivala

Tabela 1: Naša festivalska ekipa

Število sodelujočih na 1. festivalu *SCAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka* je kar veliko. Zavedamo pa se (to so nas med drugim naučile tudi razredne izkušnje), da velikost ekipe še ne pomeni nujno tudi njene večje storilnosti, če le-ta nima pravega vodje, ki bi razdeljeval naloge, ekipo usmerjal, vzpodbujal in vzdrževal pozitivno delovno vzdušje. Saj veste, kako pravijo: «Dobra komanda je pol dela.» Da bo še bolj jasno, kdo–kaj–komu poroča, in da ne bo prišlo do situacij, ko bomo vedeli vsi vse in hkrati nič, bo potrebno dobro komuniciranje. Mentorici sta nam prebrali hudo poučno zgodbo *Medved in gozdne živali* in družno smo ocenili, da se je glede komunikacije dobro zgledovati po zajcu.

*Gozdnim živalim je prišlo na uho, da si je medved naredil spisek, koga vse se bo znebil. Živali so bile zaradi tega zelo prestrašene. Jelen tega stresa ni več zdržal in je odšel do medveda ter ga vprašal, če so govorice o spisku resnične. Medved mu je pritrdil. »Pa sem jaz tudi na tem spisku?« ga je vprašal jelen. Medved je prikimal. Čez teden dni so jelena ostale gozdne živali že pogrešale. Do medveda je nato stopil tudi volk, mu postavil enako vprašanje kot pred njim jelen in izvedel, da je tudi sam na medvedovem spisku. Čez teden dni je bil med pogrešanimi tudi volk. Nazadnje se je opogumil še zajček, ki je medveda pogumno vprašal: »Hej, medo! A sem jaz tudi na tvojem spisku?« »Ja,« mu je odgovoril medved. Zajček pa je nadaljeval: »Pa bi me lahko zradiral z njega?« »Ja, ni problema!« je zabundal medved in zajčka zbrisal s seznama ... Nauk zgodbe: **KOMUNIKACIJA JE VSE!** (Nauki, zgodbe za motivacijo, b.d.)*

Ključno za uspešno izpeljavo festivala pa bo tudi razumevanje sodelujočih, da so za uspeh odgovorni prav vsi in da bodo imeli korist¹² od uspeha prav vsi.

¹² Tu ne mislimo na finančno korist, temveč zgolj na neko osebno zadovoljstvo, da je vsakdo izmed nas naredil nekaj dobrega za skupnost.

3.4 Brez občinstva ni festivala

Ljudje se med seboj zelo razlikujemo – v željah, potrebah, navadah itd., zato je nemogoče ustreči prav vsem. Zaradi tega smo se odločili, da naš festival namenimo točno določeni ciljni skupini.

Naše glavno občinstvo bodo tako **družine z osnovnošolci**, lahko tudi babice in dedki z vnučki, tete/strici z nečaki ipd. To bodo predvsem **ljudje iz urbanih okolij**, ki namesto trgovskih centrov raje obiskujejo naravo, saj jim ta pomeni sprostitev ter poglobljanje družinskih vezi. Naš festival bo dal velik **poudarek skupnemu preživljanju prostega časa družine** (pod vodstvom animatorjev) in posledično **skupnim spominom**, ki jih bodo družinski člani lahko obujali še dolgo po koncu festivala.

Vsaka družina bo ob koncu festivala prejela tudi **družabno igrico S CAJNCO NA GMAJNCO**, ki bo družinske člane vedno znova vabila k skupni igri in posledično krepitvi vezi med njimi.

Na udeležence pa seveda ne bomo pozabili takoj po koncu festivala, temveč jih bomo imeli v mislih čez vse leto – če bodo soglašali, jim bomo po elektronski pošti pošiljali fotografije in videe naše gmajne; ob božično-novoletnih praznikih pa poslali voščilnico, npr. s skritimi šipkovimi semeni, ki si jih bodo lahko posadili v lonček. Kmalu po koncu festivala jih bomo povabili tudi k oddaji predlogov za izboljšavo festivala.

Družine bodo udeležbo na našem festivalu morale potrditi s pisno ali telefonsko prijavo. Če nas bo v prvem festivalskem letu obiskalo 10 družin, torej skupno nekje med 30 in 40 udeležencev, bomo zelo zadovoljni – to bo potrditev, da smo na pravi poti ...

3.5 Festival se na ogled postavi ...

Ne glede na vodilno temo naših festivalov **S CAJNCO NA GMAJNCO**, bo dogajalni prostor ostajal vedno enak – gmajna (*gmajnce*). To smo upoštevali tudi pri oblikovanju celostne grafične podobe festivala.

Ko pomislimo na gmajno, kot jo razumemo pri nas, se pred našimi očmi živo prikažejo značilne barve, in sicer: zelena (listi dreves, trava, mah), svetlo modra (jasnina neba) in siva (suhi zidovi, groblje). Te barve bodo uporabljene vsepovsod – na vabilih, plakatih, na smerokazih, na FB strani festivala, stojnici ... Glede na to, katero tematiko bo festival odkrival, pa bomo tem trem barvam dodali še eno – z njo bomo podčrtali temo posameznega festivala. Prvemu festivalu, ki v ospredje postavlja šipek, smo tako dodali še rdečo barvo.

Naš festival bo imel tudi svoj znak – logotip. Ta bo sestavljen iz košarice (*cajnca*), v katero bo položena osrednja festivalska tema – letos bo to šipek, naslednjič npr. maline itd. Na ročaju košarice bo napisano ime festivala **S CAJNCO NA GMAJNCO**.

Tako kot brez občinstva ni festivala, brez promocije ni občinstva. Še tako pisan, dopadljiv in kakovosten program festivala je lahko obsojen na neuspeh, če zanj ne izve nihče oz. le peščica ljudi.

Preverjali smo različne možne načine seznanjanja ljudi z nekim dogodkom, a smo kaj hitro ugotovili, da se z našim promocijskim proračunom ne bomo mogli posluževati vseh medijev, ki so dandanes na voljo.

Tako smo način promocije prilagodili našemu proračunu in se odločili, da bomo ljudi z našim festivalom seznanili na naslednje načine:

- z vabili (poslali jih bomo na nekatere osnovne šole, bolj iz urbanih okolij – npr. iz Ajdovščine, Nove Gorice, Solkana itd.),
- s plakati (prilepili jih bomo v bolj urbanih okoljih),
- na spletni strani naše šole (pod zavihkom Obvestila),
- na spletnih straneh sodelujočih ponudnikov prenočišč in društev,
- *TIC Ajdovščina* (poslali jim bomo vabila in plakat, ki bo prilepljen na vidnem mestu informacijske pisarne),
- časopisa *Goriška* in *Latnik* (v obliki prispevka),
- na Facebook strani *Lokalne Ajdovščina* (v obliki prispevka),
- lastna Facebook stran festivala *S CAJNCO NA GMAJNCO*.

Tudi naša stojnica je že del promocije in del prodajnih poti. Računamo, da bomo s privlačno postavitvijo pritegnili pozornost obiskovalcev nakupovalnega centra Mercator, kjer se bomo predstavljali.

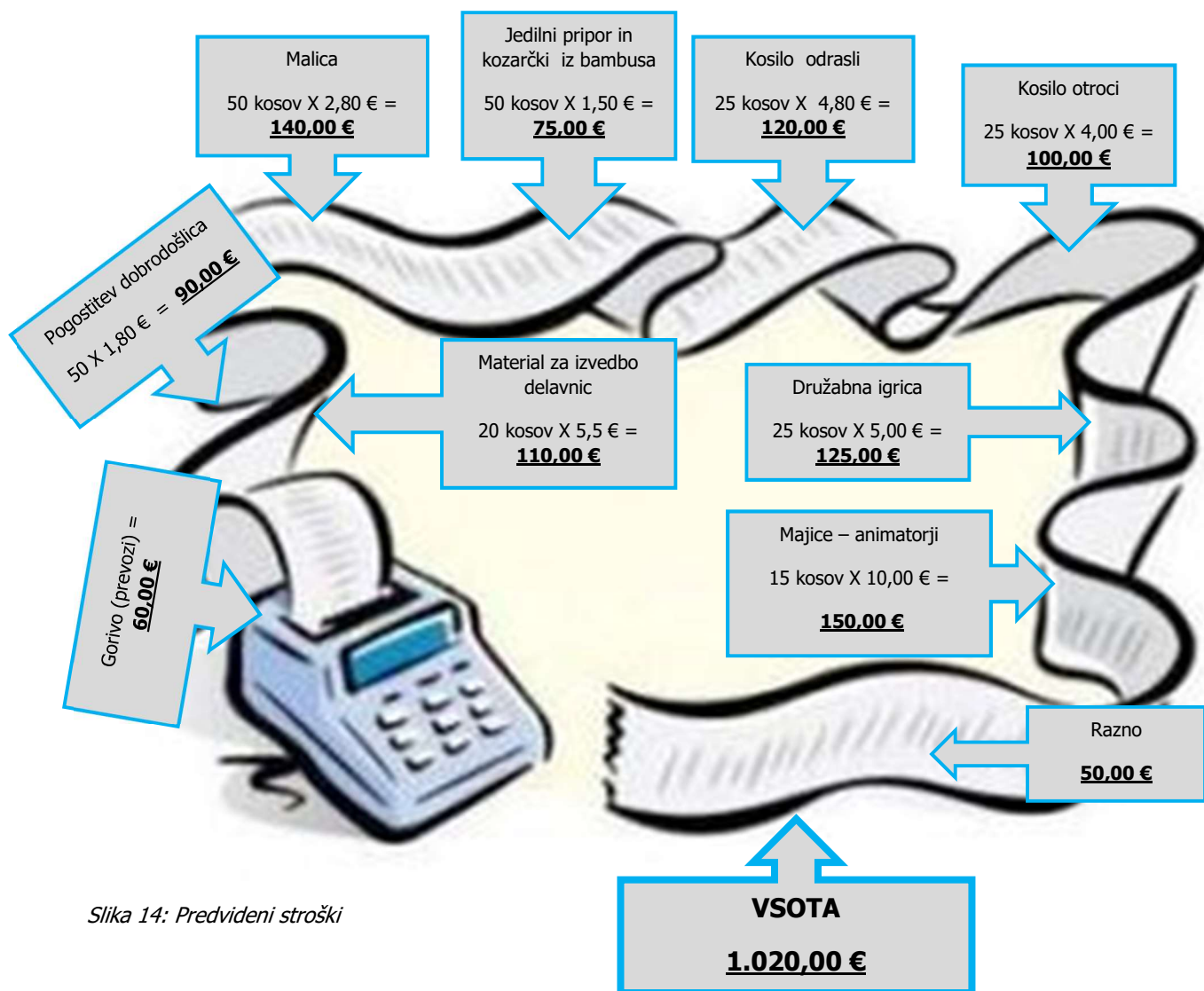
Razmišljamo, da bomo stopili v stik tudi z novinarko *Primorskih novic*, go. Alenko Tratnik, ki je naše gore list in je o dogodkih na naši šoli že večkrat pisala, ter jo povabili na sam festival.

Slika 13: Logotip festivala, narisali učenci v OPB, pod mentorstvom Ane Trošt

3.6 Kako globoko bo treba seči v žep?

Potem ko smo v skupini dorekli, katere stroške lahko pričakujemo, smo računski del naloge zaupali Maksimiljanu. Takole je računal:

Slika 14: Predvideni stroški

Poleg stroškov, ki jih bo potrebno plačati in smo jih vračunali zgoraj, pričakujemo, da bomo za izvedbo festivala potrebovali tudi: odejice (50 kosov), mize (10 kosov) in košarice (50 kosov), rokavice (50 kosov), stojnice (6 kosov), vabila in plakate (30 kosov).

Domislili smo, da bomo vabila in plakate izdelali in natisnili sami. Odejice in rokavice bomo skušali dobiti kot donatorsko darilo lokalnega podjetnika. Mize in stojnice pa si bomo sposodili pri lokalnih društvih. Prav tako bodo vsi sodelujoči delali prostovoljno in brezplačno.

V primeru, da se družina odloči prespati na Gori, si sama krije stroške nočitve in večerje, seveda po akcijski ceni. Tega stroška nismo računali znotraj našega stroškovnika.

Maksimiljan je torej naračunal, da bi za izpeljavo našega festivala potrebovali **1.020,00 €**. Zdaj, ko vemo koliko denarja potrebujemo, bomo poiskali tudi možnosti, kje bi potrebna sredstva lahko pridobili.

S prošnjami za donatorsko pomoč se bomo obrnili na nekaj podjetij, ki delujejo v našem okolju. Ocenili smo, da bi tako lahko pridobili 650,00 €, za sodelovanje pa bomo zaprosili tudi Občino Ajdovščina. Ocenili smo, da bi tako lahko dobili še manjkajočih 370,00 €.

4 ZVRHANA CAJNCA DOŽIVETIJ

Naš festival *SCAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka* bo trajal dva dni. Udeleženci bodo lahko izbrali med različnimi košaricami (*cajncami*):

- »CAJNCA 1«: prisotni bodo samo prvi festivalski dan
- »CAJNCA 2«: prisotni bodo samo drugi festivalski dan
- »CAJNCA 3«: prisotni bodo oba festivalska dneva (ponujena jim bo možnost prenočitve – glej *Prilogo 5*)

Program 1. festivalskega dne smo si zamislili takole:

URA (okvirna)	AKTIVNOST	OPIS
10.30–11.00	ZBIRANJE UDELEŽENCEV	Udeleženci se bodo zbirali pred Osnovno šolo Otlica. Za lažjo orientacijo jih bodo do tja vodile usmerjevalne table. Učenci bodo udeležence pogostili s šipkovim čajem, piškoti s šipkovo marmelado in drugimi domačimi dobrotami. Pred šolo bodo postavljene tudi stojnice z izdelki domačinov, npr. čaji, sirupi, glineni in leseni izdelki, slike, čipke, ...
11.00–11.30	DOBRODOŠLICA	Udeležencem bomo najprej izrekli toplo dobrodošlico, potem pa bo sledil kratek kulturni program, v katerem bodo nastopili: otroški in mladinski pevski zbor naše šole ter folklorna skupina <i>Gorjančki</i> .
11.30–11.45	SPREHOD DO GLAVNEGA PRIZORIŠČA – GMAJNCE	Udeleženci bodo povabljeni, da se pridružijo animatorjem, ki jih bodo popeljali na glavno prizorišče – gmajno (<i>gmajngo</i>).
DOGAJANJE MED ŠIPKOVIMI GRMI		
11.45–13.00	NABIRANJE ŠIPKA	Ko bodo udeleženci prišli na prizorišče, bodo animatorji vsakemu izmed njih razdelili košarico, v katero bodo lahko nabirali šipek. Če bodo želeli, bodo lahko dobili tudi rokavice, da jih šipkovo trnje ne bo preveč bodlo v roke. Animatorji bodo udeležencem demonstrirali pravilno nabiranje šipka, jim podajali zanimivosti o šipku, potem pa šipkove grme prepustili njihovim rokam. Seveda jim bodo ves ta čas na voljo za morebitna vprašanja, pomoč ipd.
13.00–14.00	OBISK SPAKE KULAKE IN PASTIRČKA	Ko bodo udeleženci z nabiranjem šipka pri koncu, se bosta iz bližnjega gozdička pripodila <i>Spaka Kulaka in Pastirček</i> . Udeležence bosta povabila, da sedejo na postavljene klopce in jim nato na hudomušen način predstavila svojo zgodbo (glej <i>Prilogo 6</i>). Za zelo kratek čas bosta nato izginila in iz gozdička prinesla košarice (<i>cajnce</i>) z malico za vse udeležence. Vsak udeleženec bo dobil rezino ali dve doma pečene kruha, ki pa jo bo po želji lahko »obogatil« še z

		domačo salamo, sirom, zelenjavo in šipkovo marmelado. Za pogasitev žeje bo udeležencem na voljo Skukava voda ¹³ ali šipkov čaj, posladek pa bodo predstavljali domači piškoti in pita (s šipkovo marmelado).
14.00–15.30	GMAJNSKE IGRE	Po končani malici bodo animatorji udeležence povabili k sodelovanju na <i>gmajnskih igrah</i>. Tekmovalo se bo v skupinah, ki bodo morale šteti od 3 do 6 članov (ne nujno družinskih). Voditelja iger bosta Spaka Kulaka in Pastirček. Te igre bodo naslednje: <u>1. GMAJNCA V 30 SEKUNDAH:</u> Skupina si bo 30 sekund (čas bo odštevala velika peščena ura) ogledovala pokrajino okrog sebe (gmajno), ko pa se bo čas iztekel, bo skupina iz velike lesene škatle potegnila kartico z določenim vprašanjem (npr. <i>So listi na grmu ob suhozidcu, ki »teče« na vaši levi strani, še gor ali pa so že odpadli?</i> ali pa bolj teoretično vprašanje: <i>Kako visoko lahko zrastejo šipkovi grmi?</i>) in ga na glas prebrala; če bo skupina v 30 sekundah na vprašanje odgovorila pravilno, bo prejela točko in obdržala kartico, v nasprotnem primeru pa bo kartico vrnila in ostala brez točke. Nato se bo za 30 sekund po gmajni ozrla naslednja skupina in prav tako poskušala pravilno odgovoriti na izžrebano vprašanje iz škatlice. In nato naslednja skupina – vse do zadnje. Število krogov igre bo odvisno od števila sodelujočih skupin. Skupina, ki bo obdržala največ kartic, bo zmagovalka prvega kroga iger. <u>2. HITROSTNO PISANJE S ŠIPKOM:</u> Voditelja iger bosta vsem skupinam razdelila list z napisom, npr. <i>šipek</i>. Ko bosta voditelja obrnila peščeno uro, bodo morale skupine iz svojih košaric vzeti šipek in ga postaviti po obrisih črk. Za to bodo imele le 30 sekund časa. Skupine, ki jim bo v tem času uspelo »napisati« nalogo, bodo prejele točko, ostale žal ne. Število krogov igre bo odvisno od števila sodelujočih skupin. <u>3. SKRITA CAJNCA PASTIRČKA IN SPAKE KULAKE:</u> Pastirček in Spaka Kulaka bosta v gozdčku ob gmajni že pred prihodom udeležencev skrila košarice. Pri tej igri se bo morala vsaka skupina podati na lov za skrito košarico, v kateri bo listič z navodili. Navodila bodo preprosta: <i>Na gmajnci poiščite pet manjših kamenčkov, za pest odpadlih listov treh različnih dreves/grmov ter pet manjših »golovic«</i> (Bi vedeli, kaj morate prinesiti? ☺). <i>Ko vam uspe dobiti vse našteto, cajnco prinesite pod enega izmed »tršev« na gmajnci.</i> (Kaj je že to? ☺). Skupina, ki bo prva uspela opraviti nalogo, bo dobila 10 točk, ostale pa nobene.

¹³ Ta voda izvira »Podguro« kot pravimo Gorjani območju pod našo Goro. O njej kroži naslednja zgodba: »Zima je bila in burja. Kadilo je in znašalo sneg v zamete. Teta Jozljeva z Dola pa je umirala. Pot na drugi svet človeka užejajo in že skoraj iz onstranstva si teta Jozljeva zaželi Skukave vode. In vidi samo sebe: mlada je še, poletje žge, Jozljevi kosijo dol pod Skukom ... Tata jo pošlje k izviru po vodo ... Vsa razgreta jo zajame v dlani, mrzlo in bistro, in jo pobožno nese k vročim ustnam ... »Kako sem žejna,« reče sinu. »Kako bi pila Skukavo vodo ...« Sin brez besed vzame površnik, si potegne kapo čez uha, zagazi v sneg in se pod večer vrne s polno lempo Skukave vode na hrbtu ... Mati srkne še zadnji požirek življenja in izdihne ...« (zapisal Franc Černigoj, po pripovedovanju Franca Černigoja starejšega)

		Skupina, ki bo na koncu imela najvišji seštevek točk, bo zmagovalka <i>gmajnskih iger</i> .
16.00–16.45	NA GMAJNCO PADE MRAK – ZA POGUMNE	Ko se bo na gmajno pričel spuščati mrak, bo čas, da bodo udeleženci prisluhnili skrivnostnim ljudskim zgodbam. Za še prijetnejše vzdušje se bodo udeleženci lahko ogrnili s toplimi odejicami, v prisotnosti prostovoljnih gasilcev pa bo prižgan tudi manjši odprti ogenj. Udeleženci bodo lahko med pripovedovanjem zgodb srebali topel šipkov čaj in vanj namakali domače piškote – s šipkovo marmelado. Po želji si bodo lahko spekli tudi krompir na palici – tako kot to počneta <i>Spaka Kulaka</i> in <i>Pastirček</i> .
16.45–17.00	PRVI FESTIVALSKI DAN SE ZAKLJUČUJE	Po koncu ljudskih pripovedovanj ob ognju bodo animatorji udeležence pospremili do zbirnega mesta – naše šole in jih prijazno povabili, da festival obiščejo tudi naslednji dan. Tisti, ki se bodo odločili, da tudi noč preživijo na Gori, se bodo odpravili do izbranih ponudnikov nočitev ¹⁴ (in tam dobili tudi večerjo), ostali pa, najverjetneje, nazaj domov. (Pod »tršem« na Gori v oktobru namreč ne gre več spati. ☺)

Tabela 2: Program 1. festivalskega dne

Program 2. festivalskega dne pa smo si zamislili takole:

URA (okvirna)	AKTIVNOST	OPIS
9.30	ZBIRANJE UDELEŽENCEV	Udeleženci se bodo tako kot prvi festivalski dan zbirali pred Osnovno šolo Otlica. Med zbiranjem jih bodo učenci spet pogostili – s šipkovim čajem, piškoti s šipkovo marmelado in drugimi domačimi dobrotami. Pred šolo bodo tudi ta dan postavljene stojnice z izdelki domačinov, npr. čaji, sirupi, glineni in leseni izdelki, slike, čipke, ... Udeleženci se bodo, glede na to, katero delavnico si bodo izbrali, pridružili posameznim animatorjem.
URE DELAVNIC		
10.00–13.00	KULINARIČNO- KOZMETIČNA DELAVNICA	Udeleženci, ki se bodo odločili za obisk kulinarčno-kozmetične delavnice, se bodo skupaj z animatorji odpravili v učilnico gospodinjstva. Tam bodo preizkušali različne recepte, ki vključujejo šipek, npr. kuhanje šipkove juhe (tu bomo pokukali v mednarodno kuhinjo), izdelava šipkovega mila in olja itd. (glej <i>Prilogo 8</i>).
	LIKOVNA DELAVNICA	Udeleženci, ki se bodo odločili za likovno delavnico, se bodo skupaj z animatorji ponovno odpravili na gmajno in si tam nabrali potrebni material ter fotografirali, nato pa se bodo vrnili v likovno učilnico in tam ustvarjali – npr. slikali na kamenčke, se poizkusili v tehniki »land art«, delali grafiko (z odpadlim listjem) ipd.
13.00	KOSILO	Po končanih delavnicah bo sledilo kosilo v šolski jedilnici. Udeležence bodo na krožnikih pričakale same domače gorjanske dobrote – koleraba, štruklji, ...

¹⁴ Ponudniki nočitev bodo udeležence po končanem prvem festivalskem dnevu čakali na zbirnem mestu (pred šolo) in jih nato vodili do svojih nastanitvenih objektov.

13.45	ZAKLJUČEK FESTIVALA	Po kosilu se bodo udeleženci spet zbrali pred šolo, kjer bo sledilo še simbolično zaključno dejanje – posaditev divjih vrtnic (šipkov) ob šolskem skalnjaku, postavitve tablic z napisi posameznih vrst šipkov ter nazadnje še povabilo na ponovno snidenje. Vsaka družina bo ob odhodu prejela v dar <i>družabno igro S CAJNCO NA GMAJNCO</i> .
-------	------------------------	--

Tabela 3: Program 2. festivalskega dne

Po koncu uradnega dela festivala bo udeležencem ponujena še možnost krajšega vodenega pohoda po Otlici¹⁵. Na pohodu se bodo srečali z naravnimi in kulturnimi znamenitostmi kraja – npr. Otliško okno, kamniti polž, Penklerija, ...

4.1 Kaj pa če ...

... ne bo šlo vse po scenariju? Tudi to se lahko zgodi. Kot prvo – lahko nam jo zagode vreme. V primeru napovedi slabega vremena bo festival pač odpadel, saj postavitve prireditvenega šotora na gmajni nikakor ne pride v poštev. Sicer vemo, da za take primere obstaja *zavarovanje odpovedi prireditve*, vendar se ga mi, vsaj za naš prvi festival, ne bomo posluževali. Poleg vremena gre lahko narobe še marsikaj drugega – lahko zbolí kdo od ključnih nastopajočih, lahko ... ah, dovolj črnogledosti – ta nam Gorjanom ni domača.

Za nekatere »nevšečnosti« bomo imeli pripravljene rezervne načrte (npr. nadomestne animatorje), proti višjim silam pa se ne bomo borili, saj bi bilo to Sizifovo delo.

¹⁵ Čez Otlico, med drugimi, vodi tudi tematska pot, t. i. *Pot po angelski Gori*, s sedemnajstimi postajami, ki obiskovalcu »razlagajo« našo Goro.

5 ZAKLJUČEK

Na kratko združiti vse misli in izkušnje, ki smo jih pridobili s sodelovanjem na tekmovanju *Turizmu pomaga lastna glava – Festival naj bo!* ni prav lahko. Kar nekaj je bilo teh stvari: učili smo se delati z literaturo in s spletom, naučili smo se delati v skupini – kar zahteva veliko pogovorov, veliko novega smo zvedeli o turizmu in turistih, šipku, gmajni (*gmajnci*), o zgodovini in tradiciji Gore, ...

Presenečeni smo bili nad lastnimi idejami in drug nad drugim – svoje sošolce smo namreč spoznavali na zanimiv in zabaven način. Najtežje nam je bilo osvojiti pomen novih besed, ki se pojavljajo v turizmu, saj se doslej z njimi še nismo srečali. Zato smo si v pomoč te pojme kar zapisali (glej *Prilogo 6*). Spodbuden pa je bil zaključek – ugotovili smo, da zmoremo precej več kot smo si mislili na začetku.

Danes je pot do pridobivanja različnih informacij, tudi o turističnih destinacijah in zanimivih krajih, lažje dostopna. Na voljo so nam digitalni mediji in različne spletne platforme.

S pisanjem turistične naloge smo se naučili, da se vedoželjni turist in obiskovalec naše prelepe Gore torej ne sprašuje več samo, kaj vse bo pri nas videl, pač pa se sprašuje tudi, kaj vse bo pri nas lahko počel, katerih novih doživetij bo deležen.

Poleg tega, da ga zanimajo pohodniške poti, vzletišča za padalce, jame in brezna, zanima ga kje bo lahko tekel na smučeh, kje okušal lokalno hrano, ga zanima tudi, kje bo naredil dober »selfi«, si nabral zdravilnih zelišč, počival pod smreko in vonjal smolo, se ulegel med divji timijan ali pa skuhal domačo marmelado ...

Najprej se nam je zdelo to nenavadno. Z branjem člankov, načrtovanjem in s pisanjem naloge pa smo se naučili, da se ljudje, zlasti iz mestnih okolij, vedno bolj vračajo k naravi in izročilom starih znanj, ki so se na podeželju – tudi na Gori – delno še ohranila. Spoznali smo, da je tisto, kar je za nas domačine lahko nekaj vsakdanjega – včasih česa še opazimo ne – za obiskovalce Gore zanimiva nova izkušnja.

Naš festival *S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka* ponuja prav to: izkustveno doživljajski turizem, ki je kombinacija interaktivne igre, sproščenega učenja in potovanja, nekakšen pobeg iz mestnega vsakdanjika. Želimo si tudi, da bi naš festival pripomogel k pristni komunikaciji med gosti in nami domačini ter osebnim stikom, kar obiskovalci tudi iščejo, mi pa tudi radi o Gori kaj povemo.

Veseli bomo, če bodo obiskovalci tudi s pomočjo našega festivala lahko začutili utrip narave in domačnost Gore. Če ti nekaj postane blizu, se navadno potrudiš, da to tudi spoštuješ in ohranjaš.

Na koncu pa še zahvala vsem, ki ste nam pomagali napolniti našo *cajnco* s svojimi spomini, z izkušnjami, nasveti, s pripravljenostjo za sodelovanje, podporo in smehom ter z dobro voljo ... Z veseljem smo spoznali, da je to pravzaprav veliko bogastvo naše *cajnce*. Hvala. Oktober bo dober!

6 PREDSTAVITEV NA TURISTIČNI TRŽNICI

V okviru naloge bomo našo idejo o dogodku *S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka* predstavili tudi širši javnosti, in sicer na turistični tržnici v enem izmed nakupovalnih centrov Mercator. Ideja o festivalu tako ne bo ostala le črka na papirju, ampak jo bomo na nek način preizkusili tudi v praksi. Obiskovalce naše stojnice bomo vsi sodelujoči (6 učencev) s pristnim in z duhovitim nastopom skušali navdušiti za obisk naših gmajn. Na tržnici jim bomo gmajno približali z uporabo različnih čutil – poslušali bodo zvoke z gmajne, okušali šipkovo marmelado, čaj in druge dobrote, ogledali si bodo fotografije te krajine, v vrečko iz jute si bodo lahko nabirali šipkove plodove za domov, preizkusili se bodo lahko v družabni igri *S cajncu na gmajnco* in še in še.

Našo stojnico bomo odeli v značilne barve gmajne, še več – tudi vsi nastopajoči bomo oblečeni v tem stilu. Pred stojnico bomo postavili manjši suhi zid, da bo pristnost doživetja še večja. Vsi obiskovalci bodo deležni naše dobrodošlice in pozdrava. **Predstavili jim bomo delček naše kulturne krajine in jim pripovedovali »zgodbo o gmajni in šipku«.**

7 VIRI IN LITERATURA

- Bavcon, J., Ravnjak, B., Vreš, B. (2018). *Raznolikost šipkov v Sloveniji*. Ljubljana: Botanični vrt Univerze v Ljubljani, Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta.
- Černigoj, F. (1999). *Pot po Dolu gor in dol* [vodič]. Ajdovščina: Razvojna koalicija ROD.
- Černigoj, F. (2001). Kdor v sebi čutiš gorski gen. V: F. Černigoj (ur.), *Mati Gora. Zbornik o Gori, Gorjankah in Gorjanih: ob 400-letnici naselitve Gore* (str. 9–12). Predmeja: Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine Gora.
- Drozg, V., Hadner, M. (2015). *Kako napisati in predstaviti strokovno besedilo: kratka priporočila za pisanje, oblikovanje in predstavitev strokovnih besedil*. Pridobljeno november 2019, s spletne strani <http://www.ff.um.si/dotAsset/59358.pdf>.
- *Enciklopedija rastlin*. (b.d.) Pridobljeno november 2019, s spletne strani <https://www.farmedica.si/si/dodatki/rastlina-sipek.html>.
- Geister, T. (1999). *Izbrana življenjska okolja: Rastline in živali v Sloveniji*. Ljubljana: Modrijan.
- Germ, T. (2002). *Simbolika cvetja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- *Kaj je odgovorni turizem?* (b.d.) Pridobljeno november 2019, s spletne strani <http://www.humanitas.si/?subpageid=29>.
- Kozorog, M. (2014). *Od kod nam festival? – ali odmev popularnosti Antonína Leopolda Dvořáka*. Pridobljeno oktober 2019, s spletne strani <http://www.sigic.si/od-kod-nam-festival-ali-odmev-popularnosti-anton%C3%ADna-leopolda-dvo%C5%99%C3%A1ka.html>.
- Lampe, F. (1895/1896). Izprehod na Notranjsko. *Dom in svet*, let. 8, št. 14, str. 572–576. Pridobljeno december 2019, s spletne strani <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ARZKEESA/6efbbacc-b18d-40eb-963b-d0a9053d8b77/PDF>.
- Macoboy, S. (2002). *The illustrated encyclopedia of roses*. London: Salamander.
- *Nauki, zgodbe za motivacijo*. (b.d.) Pridobljeno oktober 2019, s spletne strani <https://www.motivator-potencialov.si/nauki-zgodbe-za-motivacijo/>.
- Smerdu, F. (1974). *Zdravje iz rastlin: kratak pregled o delovanju in uporabi zdravilnih rastlin*. Ljubljana: Prešernova družba.
- Turk, M. (2004). Gora in Trnovski gozd. V: *Svet & ljudje*, let. 7, št. 2, str. 14–19.
- Velikonja, E. (2012). *Rastejo pri nas: rastline Trnovskega gozda*. Predmeja: samozaložba.
- Vidic, P. (2001). Kulturna krajina na Gori. V: F. Černigoj (ur.), *Mati Gora. Zbornik o Gori, Gorjankah in Gorjanih: ob 400-letnici naselitve Gore* (str. 65–72). Predmeja: Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine Gora.
- *Zakon o javnih zbiranjih*. Uradni list RS, št. 64/11. Pridobljeno november 2019, s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1455>.

PRILOGE

Priloga 1

Osnovna šola Otlica
Otlica 48
5270 Ajdovščina

SOGLAŠAMO, da so učenci in starši seznanjeni s potekom festivala Turizmu pomaga lastna glava ter da soglašajo z javno objavo rezultatov z imeni in fotografijami sodelujočih.

Podpis mentoric:

Helena Kobal

Ines Lemut

Podpis ravnatelja in žig:

Aleksander Popit

Datum: 5. 11. 2019

Priloga 2

Soglasje staršev za sodelovanje na festivalu Turizmu pomaga lastna glava

Osnovna šola Otlica

Otlica 48

5270 Ajdovščina

SOGLASJE

Starš/a _____ otroka _____,
(ime in priimek staršev) (ime in priimek otroka)

ki v šolskem letu 2019/2020 obiskuje 6. razred OŠ Otlica

SOGLAŠAM

NE SOGLAŠAM

(ustrezno obkrožite)

s sodelovanjem na festivalu Turizmu pomaga lastna glava Festival naj bo, s samim potekom festivala, javno objavo rezultatov ter z objavo imena in fotografij mojega otroka.

Obvezujem se, da bo moj otrok imel zahtevano opremo, spoštoval pravice drugih učencev in delavcev šole ter spoštoval dogovorjena pravila.

Datum: _____

Podpis staršev: _____

PRIJAVNICA

_____ (ime, priimek, naslov)

prijavljam

svojo družino, ki šteje _____ člana/člane

na festival *S CAJNCO NA GMAJNCO, festival šipka,*

ki bo 3. in 4. oktobra 2020, na Otlici.

Naša družina se bo udeležila (ustrezno podčrtaj):

»CAJNCA 1«:

prisotni bomo samo 1. festivalski dan ter **bomo / ne bomo** prenočili pri ponujenih
ponudnikih nočitev;

»CAJNCA 2«:

prisotni bomo samo 2. festivalski dan in se bomo udeležili

delavnice št. 1 / delavnice št. 2;

»CAJNCA 3«:

prisotni bomo oba festivalska dneva in se bomo udeležili

delavnice št. 1 / delavnice št. 2 ter **bomo prenočili / ne bomo prenočili** pri ponujenih
ponudnikih nočitev.

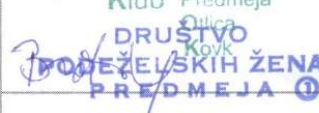
Kraj in datum: _____

Podpis: _____

Prijavnico pošljite na naslov: **OŠ OTLICA, Otlica 48, 5270 Ajdovščina** ali e-naslov:
o-otlica.ng@guest.arnes.si, za telefonsko prijavo pa pokličite na tel. št.: **05 3649 531**.

Priloga 4

S podpisom potrjujem(o) sodelovanje na festivalu *S CATNCO NA GMAJNCO*, festival šipka, ki bo predvidoma v soboto in nedeljo, 3. in 4. oktobra 2020.

Ime in priimek/Ime društva	Predvidena zadolžitev	Podpis (in žig)
ŠKTD Sinji vrh	turistično vodenje po Otlici (izbirna dejavnost po koncu uradnega dela festivala) pomoč pri pripravi malice za udeležence	
Društvo GORA	izposoja miz in stojnic pomoč pri izkopu jamic za posaditev divjih vrtnic ob šolskem skalnjaku	
SK POK	točenje Skukove vode peka domačih sladkih dobrot in kruha	
DPŽ Predmeja	stojnica s čipkami	
Ana Krapež	pripovedovanje ljudskih zgodb	
Erika Čibej	stojnica z izdelki iz gline	
Miran Krapež	stojnica s fotografijami	
Tončka Čibej	pomoč pri izpeljavi kulinarčno-kozmetične delavnice stojnica z domačimi izdelki – čaji, ...	
Valentina Velikonja	stojnica z izdelki iz lesa varovanje odprtega ognja	
Člani PGD Col	redarstvo na parkirišču	
Ivan Žonta – Apartma Žonta	nudenje prenočitvenih kapacitet	
Franc Vidmar –	nudenje prenočitvenih kapacitet	

Franc Vidmar – <i>Apartma Vidmar</i>	nudenje prenočitvenih kapacitet	APARTMA VIDMAR Otlica 9, 5270 Ajdovščina tel.: 040 916 149
IVAL d.o.o. – <i>Planinska koča Edmunda Čibeja v Tihi dolini</i>	nudenje prenočitvenih kapacitet in večerje	IVAL d.o.o. Predmeja 115, 5270 Ajdovščina
Farming turizem d.o.o. – <i>Penzion Sinji vrh</i>	nudenje prenočitvenih kapacitet in večerje	Beli sinji vrh
KS Otlica – Kovk	nudenje brezplačnih parkirišč za udeležence festivala	OTLICA KOVK Občina Ajdovščina
Folklorna skupina Gorjančki	nastop v kulturnem delu festivala	Folklorna skupina

Priloga 5

Opis ponudnikov nočitev

PONUDBNIK	KRATEK OPIS	SPLETNA POVEZAVA
PENZION SINJI VRH, Kovk	Na Sinjem vrhu imajo na razpolago 12 sob, v katerih je prostora za 20 do 25 ljudi. Prespati pa je mogoče tudi v t. i. etnološki hiši, kjer se je čas že zdavnaj ustavil – tu lahko prespi 4 do 5 oseb. Poleg prenočišč pa imajo Vidmarjevi tudi odličen kulinarični meni, predvsem tradicionalnih gorjanskih jedi.	http://www.sinji-vrh.si
APARTMA VIDMAR, Otlica	Apartma gostom nudi vse potrebno za prijetno bivanje – popolnoma opremljeno kuhinjo s pečico, kopalnico s tušem, dnevno sobo s televizijo in sobo. V njem lahko prespi največ 5 oseb, dovoljeni pa so tudi hišni ljubljenci. V bližini apartmaja se nahaja obora, kjer si gostje lahko ogledajo damjake in muflone.	https://www.booking.com/hotel/si/apartma-vidmar-otlica.sl.html
APARTMA IN KAMP ŽONTA, Predmeja	Apartma s štirimi ležišči se nahaja v idiličnem okolju ob robu Trnovskega gozda in nudi vse potrebno za udobno bivanje – npr. kuhinjo s pomivalnim strojem, zunanjo teraso, brezplačen brezžični internet in brezplačno izposojlo koles. V apartmajih so dobrodošli tudi hišni ljubljenci. Kamp je opremljen z elektriko in vodo. Gostom kampa je na voljo WC s tušem, skupna kuhinja in možnost uporabe vrtnega žara.	https://www.booking.com/hotel/si/apartment.zonta.sl.html
KOČA EDMUNDA ČIBEJA V TIHI DOLINI, Predmeja	Ta zelo lepo urejena koča sprejme pod svojo streho 8 oseb. Koča ima tudi skupni prostor oz. jedilnico z manjšim barom, kjer sta gostom na voljo domača hrana in pijača. Poleg koče so postavljena otroška igrala, v njeni neposredni bližini je tudi Športni park Tiha dolina z nogometnim in košarkarskim igriščem.	https://www.pzs.si/koce.php?pid=349

Priloga 6

KAJ SMO POSPRAVILI V NAŠ KOVČEK?

Ko gremo na pot, običajno vzamemo s seboj kovček. Mi smo na našem potovanju skozi projekt sproti polnili kovček z razumevanjem novih besed, ki so nam bile doslej tuje.

TRŽENJE – zelo komplicirana reč. Cel kup napotkov! Od nas se pričakuje, da bomo pomislili, kakšen izdelek ali storitev bomo napravili, da bo všeč našemu gostu; koliko bomo zaračunali, da bomo zadovoljni mi in kupci; kje ga bomo gostu prodajali, kako bo gost zvedel za to, kar mu ponujamo; kdo in na kakšen način bo skrbel, da bo potekalo izvajanje OK, kje se bo zadeva izvajala, da bo okolje čim lepše.

BIENALE - dogodek, v našem primeru festival, ki poteka enkrat v dveh letih.

FINANČNA KONSTRUKCIJA – to smo si pa zelo hitro zapomnili. Vsak projekt ima neke stroške, zato moramo poiskati različne vire, da bomo te stroške plačali. To je lahko vstopnina, prodaja stvari na prireditvah in drugi viri. Da nas ne boli glava – kot se reče, moramo zbrati vsaj toliko denarja kot je stroškov. Še bolje pa je, da zberemo denarja še več. Z ostankom denarja namreč res lahko potem gremo na počitnice ☺ Žal mentorici našega predloga, nista sprejeli. ☹

DONATOR – tisti, ki nekaj daruje, npr.: denar za izvedbo festivala, pa zato ne pričakuje nobene povratne usluge.

SPONZOR – z njim sklenemo kupčijo. On prispeva npr. denar, mi pa v zameno izobesimo na prireditvi njegove reklamne zastave, delimo njihove brošure in podobno.

PROMOCIJA – je en del napotkov iz trženja. Pove nam, na kateri način bomo z našo ponudbo pristopili k gostu – ustno, s plakati, z vabili, prek FB, oglasov na TV ali kar s kombinacijo različnih načinov.

URBANO/RURALNO OKOLJE – v nalogi smo se večinoma izogibali tema besedama, v naši literaturi, pa smo, naleteli tudi na ta izraza. Spoznali smo, da urbano pomeni mestno, ruralno pa podeželsko okolje.

STRATEGIJA – ta izraz je zelo pogost. Nekako smo izluščili, da bi bil ta izraz najbolj podoben načrtu, ki nas vodi, da gremo od tam, kjer smo, tja kamor želimo.

TIC je kratica za Turistično informacijski center. Tu prijazne uslužbenke ali uslužbenci delijo gostom informacije o tem, kaj je na nekem območju mogoče videti in katere prireditve se tam odvijajo.

Pastir in Spaka Kulaka

Enkrat da je bil en pastir. In da je pasel ovce tam v Bratinavem griču. Lepo da si je netil ogenj in si pekel krompir.

K njemu da pride Spaka Kulaka iz Bošnarjevega brezna »De mi mal krampirje,« de zagrci na pastirja. »Kar sama si ga uzemi!« da ji odgovori pastir.

Spaka da res segne s taco v žerjavico in da se hudičevo speče. Strašno da je jezna.

»Deva mjetat kamne, bomo vidli, kdu vrže bel dielč!« da zarenči na pastirja. In da zafadla eno veliko skalo v zrak, da je ni bilo pol dneva nazaj. Pastir pa ulovi enega tička, de ga vrže nad glavo in ga ni bilo nikoli več nazaj. Spaka je bila, seveda, še bolj jezna. Tam blizu da je rasla ena visoka češnja črnica, polna zrelih češenj. Spaka da jo prime za vrh, ga uvije do tal in reče: »Primi tolie, de si nabierem mal češnj!« Pastir da res prime za tisti vrh, udržati ga seveda ni mogel, in da ga vrže vedle kedl v Fankno jamo. Ves polomljen se privleče nazaj, spaka pa da se smeje: »Ke niti tolk nes muočn, de nes mogu udržet tistga šibiele!« »O, jst bi ga že udržu, jst sam če bi tjo« da ji odgovori pastir. »Ma de pe ti, skuoči taku dielč. Če si upaš!«

Tistikrat da se Spaka Kulaka pastirja ustraši in da teče v Bošnarjev brezen. Da zaloputne vrata za sabo in da jih toliko tišči, da so nohti na tevi strani ven prišpegali. Pastir pa da vzame en kamen in ji nohte lepo zaviha. In še danes Spaka Kulaka tišči tista vrata v Bošnarjevem breznu...

(po pripovedovanju Franca Černigoja starejšega, zapisal Franc Černigoj, dostopno na: <http://www.sktd-sinjivrh.si/o-kraju/pot-po-dolu-gor-in-dol.html#12.>)

Priloga 8

ŠIPKOV ČAJ za imunski sistem

Potrebujemo:

- 25 g šipka
- 25 g lipovih cvetov
- 15 g pomarančne lupine
- 15 g bezgovih cvetov

Vse sestavine zmešamo in prelijemo z vrelo vodo (ena zvrhana žlica na $\frac{1}{4}$ l vode). Pustimo pokrito stati 10 minut. Odcedimo in osladimo. Od 2 – 3-krat dnevno pijemo vroč čaj. Čaj iz posušenega šipka okrepi imunski sistem in vsebuje veliko vitamina C. Redči tudi sluz in sprošča krče.

ŠIPEK kot pikantna priloga

Potrebujemo :

- 3 kg lepih, zrelih šipkovih plodov
- 1,5l dobrega vinskega kisa
- 1,5 kg sladkorja
- 1 cimetova skorjica
- 15 klinčkov
- lupina neškropljene pomaranče

Plodove razpolovimo, odstranimo ostanke cveta in peciljev ter semenske dlačice temeljito operemo, kuhamo 1 minuto v vreli vodi in odcedimo. Posebej skuhamo kis, sladkor, cimet, klinčke in pomarančno lupino. Vre naj 5 minut, nato dodamo šipek. Vse skupaj naj vre še 3 do 4 minute. Šipek pobere ven in ga damo v kozarce, ostala tekočina naj vre še 15 minut, da se malo zgosti. Vrel sirup natočimo na šipek v kozarcih in ga vroče zapremo. Tako pripravljen šipek je pikantna priloga k divjačini, pečeni perutnini in k jedem iz mesa.

ŠIPKOVA JUHA – priljubljena švedska poslastica

Najverjetneje še niste pomislili na to, da bi iz šipka pripravili juho. Gre seveda za malce posebno, sladko juho, ki velja na Švedskem, kjer to juho imenujejo *nypon soppa*, za eno najbolj priljubljenih sladic. Pogosto pa jo jedo tudi za zajtrk.

SESTAVINE:

- 200 gramov šipkovih plodov
- 1 liter vode
- 1 cimetova palčka
- 50 gramov koruznega škroba
- 70 gramov sladkorja
- 1 strok vanilje (semena)
- mandlji v lističih za okrasitev

POSTOPEK PRIPRAVE:

Šipkove plodove operite in jih stresite v lonec skupaj z vodo in cimetovo palčko. Zavrite, nato pa kuhajte še 15 minut. Mešanico nato precedite in lonec s tekočino ponovno postavite na štedilnik. Segrejte ter primešajte koruzni škrob, semena vanilje in sladkor. Kuhajte, dokler se juha ne zgosti. Na koncu posujte z mandlji v lističih. Šipkova juha se na Švedskem večkrat postreže z malo vaniljevega sladoleada.

SADNI ELIKSIR

Potrebujemo:

- 10 g šipka
- 10 g posušenih borovnic
- 10 g semen kreše
- 20 g omanove korenine
- 1 l suhega belega vina

Sadje in semena belega vina korenino, ki topi sluz, blaži kašelj in sprošča krče. Tako pripravljeno zmes pustimo stati 1 dan. Odcedimo in natočimo v temne steklenice. 3-krat dnevno vzamemo po 1 žličko pripravka in tako ponavljamo 3 tedne.

Priloga 9

ŠOLA: OŠ Otlica, Otlica 48, 5270 Ajdovščina, tel.: 05 3649 531,
e-naslov: o-otlica.ng@guest.arnes.si

NASLOV NALOGE: *S cajncu na gmajncu, festival šipka*

Avtorji:

1. *Maksimiljan Bizjak, 6. a razred*
2. *Sara Čuk, 6. a razred*
3. *Kris Likar, 6. a razred*
4. *Jan Rosa, 6. a razred*
5. *Klara Velikonja, 6. a razred*
6. *Rahela Vidmar, 6. a razred*

Mentorici: *Helena Kobal, prof. razrednega pouka in Ines Lemut, univ. dipl. slov., učiteljica v OPB*

Povzetek

Učenci 6. a razreda Osnovne šole Otlica smo se med jesenskimi sprehodi po okoliških gmajnah domislili, da bi lahko prav te postale naše osrednje festivalsko prizorišče festivala ***S CAJNCO NA GMAJNCO***. Gmajne so na Gori izredno slikovite in obiskovalcu ponujajo tisočere prizore. Med številnimi rastlinami, ki so tu našle svoje domovanje, rastejo tudi šipkovi grmi – ti so nas s svojimi žareče rdečimi plodovi tako očarali, da smo soglasno sklenili: tem skromnim, trpežnim in hkrati lepim grmom s koristnimi plodovi hočemo pokloniti naš prvi festival! In smo zavihali rokave ... Najprej smo se potopili v morje besedil – od leposlovja, do strokovnih priročnikov, pa vse do pravilnikov in zakonov. Veliko smo tudi fotografirali, viharili možgane, debatirali ter pisali in pisali ... Spisali smo zanimiv festivalski program, ki bo obiskovalcem – družinam z osnovnošolci – skozi igro, gibanje, iskanje, nabiranje, ugibanje, zabavno učenje ipd. ponudil spoznavanje naravne in kulturne dediščine Gore, pestrosti rastlinskega in živalskega sveta gmajne, pa tudi ljudskih modrosti in znanj. Udeležencem festivala bo pri nas dano izkusiti naravnost, sproščenost, prijaznost, nemnožičnost, izvirnost, pristnost, gostoljubje in še veliko več. Vendar pa je še tako pisan, dopadljiv in kakovosten program festivala lahko obsojen na neuspeh, če zanj ne izve nihče oz. le peščica ljudi. Zato smo skrbno preučili za nas primerne in dosegljive načine promocije ter se kar nekaj časa zaustavili ob celostni grafični podobi festivala. Prav tako nismo zanemarjali proračuna, ki ga imamo na voljo za izvedbo festivala – ta je bolj kot ne skromen, vendar trdno verjamemo, da nam bo s skupnimi močmi – k sodelovanju smo namreč povabili celotno šolo, domača društva, ponudnike gostinskih in nočitvenih storitev na našem območju in tudi nekatere posameznike – uspelo.

Ključne besede: gmajnca, šipek, festival